

Biocheck-arviointikäyntien tuloksia sikatiloilla Suomessa

Vera Talvitie ja Ina Toppari
Eläinten Terveys ETT ry.

Suomessa on tehty tautisuojausten arviointikäyntejä sikatiloilla vuodesta 2019 lähtien (Biocheck.Ugent®-arviointikäynti, joka kehitetty Gentin Yliopistossa). Vuosittaisen Biocheck-arviointikäynnin puuttuminen on vaikuttanut pitopaikan terveystuokituksen Sikavassa vuodesta 2021 alkaen. Sikavassa oli vuoden 2023 lopussa 711 aktiivista pitopaikkaa, joista 669:lle oli tehty vähintään yksi Biocheck -arviointikäynti. Sikavan pitopaikkojen kokonaistulosten keskiarvo on parantunut joka vuosi, mutta joissain tautisuojausten perusasioissa olisi edelleen parantamisen varaa.

Sellaisten pitopaikkojen määrä, joissa on tautisulku, on lisääntynyt joka vuosi. Yli kolmasosalla pitopaikoista (38 %) ei kuitenkaan ole sellaista tautisulkuja, joka erottelisi selkeästi puhtaan ja likaisen puolen. Toimimaton tautisulku voi mahdollistaa taudinaiheuttajien pääsyn sikalaan. Yllättävän monella pitopaikalla (37 %) kävijöiden ei tarvitse pestä ja/tai desinfioida käsiä ennen eläintilaan menoa ja tältä osin tilanne suomalaisilla pitopaikoilla ei ole juuri parantunut. Tämä lisää tarttuvien tautien, kuten influenssan ja jopa salmonellan leviämisen riskiä. Tilakeskuksen rakennuksien seinustojen siisteys on parantunut vuosi vuodelta, mutta edelleen 36 %:lla pitopaikoista seinustoilla on kasvillisuutta tai säilytetään tavaraa. Tämä lisää haittaeläinten esiintyvyyden riskiä ja juuri haittaeläimien epäillään olevan lähes kaikkien viime vuosien salmonellatapauksien taustalla. Edelleen 34 %:lla pitopaikoista ei ole käytössä lastaustilaa ja viime vuosina kehitystä tämän suhteen ei ole tapahtunut. Yhdellä kerralla tyhjennettävässä sikalassa lastaustila ei ole niin tärkeä.

Vuoroimetystä tai apuemakkoa käytetään, kun porsaita syntyy enemmän verrattuna emakon imetyskykyyn. Jos pahnueita tasataan, pitää huolehtia siitä, että porsaita siirretään vain tarvittaessa ja yhtä porsasta ei siirretä kuin kerran. Siirrot ovat pikkuporsaille hyvin kuormittavia ja altistavat sairauksille. Biocheck-käyntien tuloksien mukaan jopa 12 %:lla pitopaikoista siirretään porsaita useammin kuin kerran. Huolestuttavasti näyttää myös siltä, että siirtelyt ovat viime vuosina olleet lisääntymään päin.

Vain 41 %:lla pitopaikoista vieroitettujen porsaiden osastot olivat kertatäyttöisiä (mukana pitopaikat, joilla vieroitetuille on erilliset osastot). Lihasiikojen osastot olivat kertatäyttöisiä 57 %:lla sellaisista pitopaikoista, joilla on lihasikoja. Jatkuvatäyttöisissä osastoissa erätaukopesua ja -desinfointia ei pystytä tekemään.

19 % pitopaikoista on ilmoittanut vuonna 2023, että pitopaikan läheisyydessä (10 km) on havaittu villisikoja. Näistä tiloista vain 5 % (6 kpl) on aidannut pitopaikan tuotantorakennukset. Jos afrikkalainen sikarutto (ASF) leviäisi Suomen villisikoihin, voisi tauti levitä niistä tuotantosikaloihin. Tämä riski kasvaa, jos villisiat pääsevät tilan läheisyyteen ja henkilöliikenteen tautisuojauksessa tai rehujen ja kuivikkeiden säilytyksessä on puutteita tautisuojaukseen liittyen. Sikatiloilla on hyvä olla suunnitelma aitaamiselle, sillä jos ASF todettaisiin Suomessa villisioissa, komission määräämällä tartuntavyöhykkeellä tuotantorakennusten tulee olla aidattuja.

Sikavassa olevien pitopaikkojen tautisuojausten taso on hienosti noussut vuosittain, mutta monessa pitopaikassa on vielä parannettavaakin. Säännöllisten Biocheck-arviointikäyntien avulla löydämme pitopaikkojen kehityskohteita ja voimme varmistua, että kehitystä tapahtuu. Näin saamme kehitettyä yksittäisten pitopaikkojen sisäisen ja ulkoisen tautisuojausten tasoa ja pidämme yllä Suomen hyvää tautitilannetta.